

Beslutning om utelukkelse av Evergreen Marine Corporation Ltd., Korea Line Corporation, Precious Shipping PCL og Thoresen Thai Agencies PCL

Januar 2018

Innledning

KLP og KLP-fondene (heretter kalt KLP) har besluttet å utelukke selskapene Evergreen Marine Corporation Ltd., Korea Line Corporation, Precious Shipping PCL og Thoresen Thai Agencies PCL fra sine investeringer på grunn av uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlig miljøskade og grove krenkelser av menneskerettighetene.

Norges Bank annonserte den 16. januar 2018 at selskapene er utelukket fra Statens pensjonsfond utland (SPU) i tråd med Etikkrådets anbefaling.¹ Selskapene som blir utelukket har avhendet skip til opphugging på strender i Bangladesh, eller Bangladesh og Pakistan, der arbeidsforholdene er svært dårlige og forurensning av miljøet er betydelig.

Per 16. januar hadde KLP kun investeringer i Evergreen Marine Corporation. Investeringen var på om lag 1.2 millioner kroner.

Etikkrådets vurdering

Etikkrådet har vurdert om det foreligger uakseptabel risiko for at de overnevnte selskapene medvirker til, eller selv er ansvarlig for systematiske brudd på internasjonalt anerkjente normer for menneskerettigheter og alvorlig miljøskade knyttet til opphugging av selskapene skip på strendene i Bangladesh og Pakistan.

Hovedpunktene fra vurderingene til Etikkrådet blir gjengitt under. De fullstendige anbefalingene for selskapene nevnt i dette beslutningsdokumentet kan leses Etikkrådets hjemmesider.²

¹ Etikkrådet (29. juni 2017), *Tilråkning om å utelukke Evergreen Marine Corp. (Taiwan) Ltd. fra Statens pensjonsfond utland*. URL: <http://etikkradet.no/evergreen-marine-corp-taiwan-ltd/>

Etikkrådet (29. juni 2017), *Tilråkning om å utelukke Korea Line Corporation fra Statens pensjonsfond utland*. URL: [https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2018/01/Tilråkning-Korea-Line-Corp.-2017-20465.pdf](https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2018/01/Tilraadning-Korea-Line-Corp.-2017-20465.pdf)

Etikkrådet (29. juni 2017), *Tilråkning om å utelukke Precious Shipping PCL fra Statens pensjonsfond utland*. URL: [https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2018/01/Tilråkning-Precious-Shipping-Pcl-20468.pdf](https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2018/01/Tilraadning-Precious-Shipping-Pcl-20468.pdf)

Etikkrådet (29. juni 2017), *Tilråkning om å utelukke Thoresen Thai Agencies Public Company Limited fra Statens pensjonsfond utland*. URL: [https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2018/01/Tilråkning-Thoresen-Thai-Agencies-PLC-20469.pdf](https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2018/01/Tilraadning-Thoresen-Thai-Agencies-PLC-20469.pdf)

² <http://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/tilradninger/grove-krenkelser-av-menneskerettigheter/>

Menneskerettighetsbrudd

Arbeidstakerrettighetene i FNs menneskerettighetserklæring og ILO-konvensjoner ligger til grunn for vurderingen av grove og/eller systematiske brudd på menneskerettighetene.³

Det er rapportert om omfattende bruk av barnearbeid i skipsopphuggingen i Bangladesh, hvor barn ned i 12 års alder utfører farlig og helseskadelig arbeid. Dersom barn under 18 år utfører slikt arbeid, kan dette anses som de verste former for barnearbeid i strid med ILO-konvensjon 182. Dette forholdet kan alene være grunnlag for utelukkelse av selskaper fra SPU.

I tillegg kommer de kontinuerlige, utallige og grove brudd på en rekke ILO-konvensjoner som har som formål å etablere minimumsstandarder for å sikre liv og helse til de som arbeider. Etikkrådet finner det ikke nødvendig å vurdere bruddene på hver enkelt konvensjon for seg. De rapporterte forhold viser en nærmest total mangel på overholdelse av konvensjoner og praktisering av minimumsstandarder, og dette resulterer i det store omfanget av ulykker og helseskader som følger med virksomheten. En grunn til at virksomheten kan drives til lav kostnad, er nettopp at det bevisst brukes minimalt med ressurser på tiltak som verneutstyr, opplæring, sikkerhetsprosedyrer og trygging av arbeidsmiljøet. Omfattende og grove brudd på disse konvensjonene må anses som brudd på grunnleggende rettigheter til liv og helse, og dermed i sum sies å utgjøre grove krenkelser av grunnleggende menneskerettigheter.⁴

Miljøskade

Vurderingen av om det er grov miljøskade bygger på omfanget av miljøskaden, om skaden er irreversibel, om skaden har betydelig negativ virkning på menneskers liv og helse, og om nasjonal eller internasjonale konvensjoner har vært brutt, om selskapet har unnlatt å handle for å forhindre skade, og om det er trolig at selskapets praksis vil vedvare.

Baselkonvensjonen om grensekryssende bevegelser av farlig avfall omfatter opphugging av skip.⁵

Miljøskaden oppstår som følge av at verken Baselkonvensjonen eller nasjonal lovgivning etterleves ved at flere tusen tonn farlig avfall årlig sendes til land som ikke har noe mottaks-apparat for å håndtere dette på en forsvarlig måte. Det er nettopp slik transport av avfall over landegrenser konvensjonen er ment å skulle hindre. Når dette likevel finner sted, er resultatet påregnelig: Alvorlig forurensning og spredning av miljøgifter, som igjen negativt påvirker menneskers helse og økologien i området. Selv om det ikke foreligger omfattende dokumentasjon av skadevirkningene, har undersøkelser avdekket nivåer på forurensning av blant annet tungmetaller som er ekstremt høyt over fastsatte normer.

Et særlig problem med beaching er at opphuggingen av skipet foregår når det står i mudder og sand, slik at forurensning går i grunnen og føres ut med tidevannet. Selv om det skulle komme på plass ordninger ved beaching-steder for behandling av

³ Etikkrådet, *Tilråding om å utelukke Korea Line Corporation fra Statens pensjonsfond utland*, s. 1-2., Brev til Norges Bank 29.06.2017. URL: <https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2018/01/Tilr%C3%A5dning-Korea-Line-Corp.-2017-20465.pdf>

⁴ Ibid, s. 8.

⁵ Ibid, s. 2.

eksempelvis asbest og PCB, vil dette grunnleggende problemet med å få samlet opp forurensninger ikke kunne løses.⁶

Vurdering av selskapets medvirkning til normbrudd

Menneskerettighetsbrudd og miljøskade inntreffer på grunn av hvordan verftene opererer. Etikkrådet vurderer medvirkningen til normbrudd med tanke på om selskapet kan holdes ansvarlig for hvordan skraping av skip som de ikke er eiere av foregår. Når et skip blir sendt til skraping benytter selskaper seg som regel av en "cash-buyer", et selskap der forretningsområde er å håndtere skip som skal skrapes.

Når et selskap selger skip til en cash buyer, er det i utgangspunktet klart at skipet selges med opphugging som eneste formål. Videre er det for begge parter klart at prisen som avtales, i hovedsak avhenger av to faktorer; mengden stål i skipet og kostnaden ved opphugging. Den billigste huggemetoden er beaching, og dette gir derfor selskapet høyest pris for skipet.

Etikkrådet forutsetter at selskap som avhender et skip til opphugging på denne måten, er fullt ut klar over hva som videre vil skje med skipet. Det må også anses som allment kjent i shippingbransjen at miljø- og arbeidsforholdene ved beaching er svært dårlige. At skip likevel sendes til opphugging på Chittagong-stranden i Bangladesh og strendene ved Gadani i Pakistan, følger av et aktivt valg selskapet som eide skipet, har tatt for å maksimere sin fortjeneste. Etter Etikkrådets syn må selskapet bære et selvstendig ansvar for dette. Det finnes bedre måter å hugge opp skip som er lett tilgjengelig for selskapet, men disse koster mer.

Etter Etikkrådets oppfatning er det derfor en konkret sammenheng mellom selskapets handlinger og normbruddene på en måte som utgjør medvirkning etter SPUs etiske retningslinjer.⁷

Vurdering av fremtidig risiko

I Etikkrådets anbefaling og vurdering av fremtidig risiko for brudd på menneskerettighetene eller alvorlig miljøskade presiserer de at de ser på faren for at selskapene vil skrape skip i Bangladesh eller Pakistan i fremtiden. Fremtidig risiko innebærer altså ikke en analyse av om forholdene i Bangladesh og Pakistan kommer til å bedre seg.

I tilfellet til Evergreen Marine Corporation Ltd., Korea Line Corporation, Precious Shipping PCL og Thoresen Thai Agencies PCL har ikke selskapene gitt tilstrekkelig informasjon som tilsier at de ikke vil avhende skip til beaching i fremtiden.

På bakgrunn av alle de overnevnte vurderingene anbefaler Etikkrådet å utelukke Evergreen Marine Corporation Ltd., Korea Line Corporation, Precious Shipping PCL og Thoresen Thai Agencies PCL fra Statens pensjonsfond utland på grunn av uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlig miljøskade og grove krenkelsers av menneskerettighetene.

Etikkrådet vil vurdere grunnlaget for utelukkelse på nytt etter fire år dersom selskapet ikke har avhendet skip til beaching i perioden, eller dersom selskapet gir opplysninger om at praksisen er opphørt.⁸

⁶ Ibid, s. 8.

⁷ Ibis, s. 7-8.

⁸ Ibid., s. 9.

KLPs retningslinjer og vurdering

I punkt 6.3 i "Retningslinje for KLPs som ansvarlig investor" heter det at:

KLP skal utelukke selskaper fra investeringer der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for ...

- *grove eller systematiske krenkelser av menneskerettigheter ...*
- *alvorlig miljøskade*⁹

Ordlyden i denne bestemmelsen er identisk med ordlyden i Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens Pensjonsfond Utland.¹⁰

Det var kun Evergreen Marine Corporation som var i KLPs investeringer per 16. januar 2018.

Korea Line Corporation, Precious Shipping PCL og Thoresen Thai Agencies PCL kan bli en del av KLPs investeringsunivers i fremtiden dersom KLPs investeringsunivers utvides eller selskapet av ulike årsaker blir inkludert i det eksisterende investeringsuniverset. KLP har derfor som praksis å vurdere selskap i lys av Etikkrådets tilrådninger til tross for at KLP ikke er investert.

Dersom KLP kommer til samme konklusjon som Etikkrådet blir selskapet satt på KLPs liste over ekskluderte selskaper. Dette sikrer at fremtidige endringer i KLPs investeringsunivers ikke inkluderer Korea Line Corporation, Precious Shipping PCL og Thoresen Thai Agencies PCL.

KLPs dialog med Evergreen Marine Corporation

KLP har vært i dialog med Evergreen Marine Corporation over en lengre periode for å få mer informasjon om deres praksis for skraping av skip. Skraping av skip har vært et viktig tema for KLP gjennom flere år. *Shipbreaking Practices in Bangladesh, India and Pakistan* en rapport skrevet av ILPI for KLP ble publisert i 2016.¹¹ Denne rapporten har dannet grunnlaget for KLPs eierskapsutøvelse med selskapene som skrapper skip på strendene i Bangladesh, India og Pakistan.

Gjennom dialog med selskapet har KLP ikke mottatt tilstrekkelige svar på spørsmål knyttet til selskapets praksis med å skrape skip på strendene i Bangladesh. KLP har heller ikke mottatt konkrete svar på selskapets fremtidige planer for skraping av skip. Vi har derfor ingen informasjon som tilsier at selskapet har planer om å endre i sin praksis med å skrape skip i Bangladesh.

I et brev datert 13. februar 2017 informerte vi selskapet om at de var under vurdering for eksklusjon fra KLPs investeringsunivers.

⁹ *Retningslinjer for KLP som ansvarlig investor* (08.12.2017), KLP.no, URL:

https://www.klp.no/polopoly_fs/1.39176.1513175215!/menu/standard/file/Retningslinje%20for%20KLP%20som%20ansvarlig%20investor.pdf

¹⁰ Lovdata, *Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland*, URL:

<https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2014-12-18-1793?q=retningslinjer+++pensjonsfond+++utland>

¹¹ *Shipbreaking Practices in Bangladesh, India and Pakistan, An Investor Perspective on the Human Rights and Environmental Impacts of Beaching*, ILPI, 2016.

https://www.klp.no/polopoly_fs/1.34213.1467019894!/menu/standard/file/Shipbreaking%20report%20mai%202016.pdf

KLPs undersøkelse av selskapenes skraping av skip

Organisasjonen NGO Shipbreaking publiserer årlig en liste over skip som er skrapet med informasjon om eiere av skipet og hvor skipet ble skrapet.¹² I en gjennomgang av informasjonen på denne listen finnes følgende informasjon om selskapene:

Antall skip sendt til skraping i perioden 2014-2016		
Selskap	Bangladesh	Pakistan
Evergreen Marine Corp. Taiwan Ltd.	6	0
Korea Line Corp.	3	4
Precious Shipping PCL	2	1
Thoresen Thai Agencies PCL	1	0

KLPs konklusjon

I likhet med SPU utelukker KLP selskaper som medvirker til alvorlig miljøskade eller brudd på menneskerettighetene.

Resonnementet i Etikkrådets tilråkning er godt begrunnet og inkluderer omfattende kildemateriale. KLP ser på derfor ingen grunn til å avvike fra deres konklusjon og den praksis som er satt for ekskludering av selskaper som skrapet skip i Bangladesh og Pakistan.

Beslutning

KLP og KLP-fondene utelukker Evergreen Marine Corporation Ltd., Korea Line Corporation, Precious Shipping PCL og Thoresen Thai Agencies PCL fra sine investeringer på grunn av uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlig miljøskade og grove krenkelser av menneskerettighetene.

¹² <http://www.shipbreakingplatform.org/annual-lists-of-scraped-ships/>